

Memorandwm Esboniadol i Reoliadau Iechyd y Cyhoedd (Gwarchodaeth Rhag Troi Allan) (Rhif 2) (Cymru) (Coronafeirws) 2021

Paratowyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Grŵp Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus Llywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Iechyd y Cyhoedd (Gwarchodaeth Rhag Troi Allan) (Rhif 2) (Cymru) (Coronafeirws) 2021. Rwy'n fodlon bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Julie James AS
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol

17 Mawrth 2021

1. Disgrifiad

- 1.1 Bydd y Rheoliadau hyn yn ymestyn y cyfyngiadau a gyflwynwyd ym mis Ionawr 2021 gan Reoliadau Iechyd y Cyhoedd (Gwarchodaeth Rhag Troi Allan) (Cymru) (Coronafeirws) 2021 ('rheoliadau 2021') o 1 Ebrill 2021 tan 30 Mehefin 2021, sef i atal, ac eithrio o dan amgylchiadau penodedig, bod yn bresennol mewn tŷ annedd at ddiben gweithredu gwrit neu warant meddiant, gweithredu gwrit neu warant adfer neu ddanfôn hysbysiad troi allan. Yr amgylchiadau penodedig yw pan fo'r llys wedi ei fodloni bod yr hawliad yn un yn erbyn tresmaswyr sy'n bersonau anhysbys neu pan y'i gwnaed yn llwyr neu'n rhannol ar sail trais domestig, troseddau difrifol, ymddygiad gwrthgymdeithasol, niwsans neu, mewn achosion pan fo'r person sy'n bresennol wedi ei fodloni nad yw'r tŷ annedd wedi ei feddiannau ar yr adeg pan fo'n bresennol, farwolaeth y meddiannydd. Daw'r Rheoliadau hyn i ben ar 30 Mehefin 2021, ond rhaid adolygu p'un a oes yn dal i fod angen y rheoliadau, a pha mor gymesur y maent, bob tair wythnos. Maent yn atgynhyrchu cynnwys Rheoliadau Iechyd y Cyhoedd (Gwarchodaeth Rhag Troi Allan) (Cymru) (Coronafeirws) 2021 sy'n dod i ben ar 31 Mawrth.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

- 2.1 Cyflwynwyd Rheoliadau 2021 ar adeg pan oedd cyfradd y feirws yn uchel iawn yng Nghymru. Er bod lefelau heintio a throsglwyddo'r feirws yn parhau i ostwng, a bod y rhaglen frechu bellach yn mynd rhagddi'n dda, bydd cadw'r amddiffyniadau hyn ar waith ar gyfer y misoedd nesaf – er eu bod yn ddarostyngedig i'r cylch adolygu rheolaidd – yn cefnogi ymateb parhaus Llywodraeth Cymru ar ran iechyd y cyhoedd i'r coronafeirws drwy helpu i leihau nifer y bobl sy'n cael eu troi allan, neu sydd mewn perygl o gael eu troi allan, a all arwain at fod yn ddigartref (yn enwedig o ran bod yn ddigartref ar y stryd) lle mae eu potensial i fod yn agored i niwed oherwydd y feirws, a'r tebygolrwydd y byddant yn ei ledaenu, yn cynyddu. Bydd hyn yn arbennig o bwysig yng nghyd-destun amrywiolynnau newydd o'r feirws sy'n cynyddu ei drosglwyddadwyedd neu ddifrifoldeb ei effaith, neu drydedd don bosibl, neu gynnydd lleol mewn lefelau'r feirws yn ystod y cyfnod y mae'r cyfyngiadau'n cael eu llacio.
- 2.2 Yng ngoleuni hyn, gwneir y Rheoliadau hyn o dan y weithdrefn frys a nodwyd yn adran 45R o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 ("Deddf 1984" ac fe'u gwnaed heb fod drafft wedi ei osod yn gyntaf ac wedi ei gymeradwyo drwy benderfyniad gan y Senedd, fel y byddai'n ofynnol fel arfer o dan adran 45Q o'r Ddeddf. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd brys, ei bod yn angenrheidiol gwneud y Rheoliadau hyn heb fod drafft wedi ei osod felly na'i gymeradwyo fel y gall camau iechyd y cyhoedd gael eu cymryd mewn ymateb i fygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd a berir gan fynychder a lledaeniad COVID-19. Daw'r Rheoliadau i rym ar 1 Ebrill 2021. Gan eu bod wedi eu gwneud o dan y weithdrefn frys, byddant yn peidio â bod yn weithredol ar ddiwedd 28 diwrnod i'r diwrnod y'u gwneir oni chânt eu cymeradwyo drwy benderfyniad Senedd Cymru yn ystod y cyfnod hwnnw.

3. Cefndir deddfwriaethol

- 3.1 Gwneir y Rheoliadau hyn o dan adran 45C o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 i alluogi cymryd camau iechyd y cyhoedd er mwyn lleihau'r risgiau i iechyd y cyhoedd a berir gan fynychder a lledaeniad COVID-19. Mae adran 45C o'r Ddeddf honno yn galluogi Gweinidogion Cymru (fel yr "appropriate Minister"), drwy reoliadau, i wneud darpariaeth at ddiben atal, diogelu rhag, rheoli neu ddarparu ymateb iechyd y cyhoedd i fynychder neu ledaeniad haint neu halogiad yng Nghymru. Bydd y Rheoliadau yn atal achosion o droi tenantiaid preswyl allan yn ystod yr adeg allweddol hon o'r pandemig. Yn unol ag adran 45R o Ddeddf 1984, mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd brys, ei bod yn angenrheidiol gwneud y Rheoliadau heb fod drafft wedi ei osod gerbron y Senedd ac wedi ei gymeradwyo ganddi.
- 3.2 Mae mesurau deddfwriaethol wedi cael eu rhoi ar waith yn flaenorol er mwyn atal tenantiaid rhag cael eu troi allan yn ystod pandemig y coronafeirws. Mae Atodlen 29 i Ddeddf y Coronafeirws 2020 ("Deddf 2020") yn rhoi gwarchodaeth rhag troi allan mewn perthynas â'r rhan fwyaf o denantiaethau preswyl a hysbysiadau¹ a gyflwynir yn ystod y 'cyfnod perthnasol' (y diffiniwyd y byddai'n dod i ben ar 30 Medi 2020 i ddechrau ond a gafodd ei ymestyn tan 31 Mawrth 2021 ar ôl hynny). Gwna hyn drwy gynyddu, yn y rhan fwyaf o achosion, gyfnod yr hysbysiad y mae'n rhaid ei gyflwyno cyn y gellir dechrau gweithrediadau meddiant yn y llysoedd.
- 3.3. Yn ogystal, cafodd ataliad dros dro ar weithrediadau llys yng Nghymru a Lloegr ei ddechrau ym mis Mawrth 2020, a daeth i ben ar 20 Medi 2020. Wedi hynny, roedd yn bosibl cychwyn gweithrediadau meddiant drwy'r llysoedd pan oedd cyfnod gofynnol yr hysbysiad wedi mynd heibio, ac, os gwneid gorchymyn, i'r landlord geisio gorfodi'r gorchymyn hwnnw drwy wneud cais i'r llys am writ neu warant meddiant, a allai arwain at droi allan gan feilïod Llys Sirol neu swyddogion gorfodi'r Uchel Lys.
- 3.4 Mae Llywodraeth y DU wedi ceisio atal achosion o droi allan (yng Nghymru a Lloegr) pan dybiwyd bod y rhain yn anghyson â mesurau iechyd y cyhoedd drwy roi arweiniad i feilïod Llysoedd Sirol a thrwy lythyr gan yr Arglwydd Ganghellor at Swyddogion Gorfodi'r Uchel Lys.
- 3.5 Ar 16 Tachwedd 2020, gosododd Llywodraeth y DU reoliadau gerbron Senedd y DU – Rheoliadau Iechyd y Cyhoedd (Coronafeirws) (Gwarchodaeth Rhag Troi Allan a Chymryd Rheolaeth dros Nwyddau) (Lloegr) 2020. Ymhlith pethau eraill, roedd y rheoliadau hynny yn atal yn Lloegr y rhan fwyaf o achosion o droi allan yn ystod y cyfnod hyd at 11 Ionawr 2021.
- 3.6 I sicrhau bod pobl yn cael eu gwarchod rhag cael eu troi allan yng Nghymru dros gyfnod y Nadolig a'r Flwyddyn Newydd ar yr un sail statudol ag yn Lloegr, daeth Rheoliadau Iechyd y Cyhoedd (Gwarchodaeth Rhag Troi Allan) (Cymru) (Coronafeirws) 2020 i rym ar 11 Rhagfyr, a'r dyddiad dod i ben oedd ar 11

¹ Yr hysbysiadau perthnasol yw'r rhai a gyflwynir o dan Ddeddf Gwarchodaeth Rhag Troi Allan 1977, Deddf Rhenti 1977, Deddf Tai 1985, Deddf Tai 1988 a Deddf Tai 1996.

Ionawr 2021. Fodd bynnag, o ystyried pryderon parhaus, yn enwedig o ran amrywiolynnau newydd a phwysau gormodol ar wasanaethau cyhoeddus, gwnaed rheoliadau pellach ar gyfer y cyfnod rhwng 11 Ionawr a 31 Mawrth 2021. Mae'r rheoliadau presennol yn atal, ac eithrio mewn amgylchiadau penodedig, bod yn bresennol mewn tŷ annedd at ddiben gweithredu gwrit neu warant meddiant, gweithredu gwrit neu warant adfer neu ddanfon hysbysiad troi allan. Yr amgylchiadau penodedig yw pan fo'r llys wedi'i fodloni bod yr hawliad yn erbyn tresmaswyr sy'n bersonau anhysbys, neu pan y'i gwneir yn llwyr neu'n rhannol ar sail ymddygiad gwrthgymdeithasol, troseddau difrifol, niwsans, trais domestig neu, mewn achosion lle mae'r person a fydd yn mynd yno wedi'i fodloni nad yw'r tŷ annedd wedi'i feddiannu ar yr adeg pan fydd yno, farwolaeth y meddiannydd. Daw'r Rheoliadau presennol i ben ar 31 Mawrth 2021.

- 3.7 Mae Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi'n ddiweddar y bydd yr ataliad ar droi allan yn Lloegr yn cael ei ymestyn tan ddiwedd mis Mai, tra bo Llywodraeth yr Alban wedi cyhoeddi y bydd y trefniadau yn cael eu hymestyn yn yr Alban tan ddiwedd mis Medi.

4. Diben ac effaith fwriadedig y ddeddfwriaeth

- 4.1 Diben y Rheoliadau yw sicrhau bod yr ymatebion priodol ar ran iechyd y cyhoedd i fynychder a throsglwyddiad cynyddol feirws Covid-19 yn parhau drwy ymestyn y cyfnod o atal achosion o orfodi troi allan yng Nghymru, ac eithrio o dan yr amgylchiadau mwyaf difrifol. Daw'r Rheoliadau i rym ar 1 Ebrill 2021, ar ôl i Reoliadau Iechyd y Cyhoedd (Gwarchodaeth rhag Troi Allan) (Cymru) (Coronafeirws) 2021 ddod i ben, a dânt i ben ar 30 Mehefin 2021. Rhaid adolygu p'un a oes yn dal i fod angen y rheoliadau, a pha mor gymesur y maent, bob tair wythnos. Bydd yr adolygiadau tair wythnos hyn yn gydnaws â'r cyfnodau adolygu a nodir yn Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) 2020, gan y bydd y Lefel Rhybudd berthnasol yn ystyriaeth allweddol wrth benderfynu p'un a yw'r mesurau yn dal i fod yn gymesur.
- 4.2 Hyd at 20 Medi 2020, ac felly drwy gydol ton gyntaf y pandemig, ataliwyd achosion o droi allan drwy ddiwygiadau i'r Rheolau Trefniadaeth Sifil a ataliodd achosion o feddiannu. O ystyried yr ataliad, nid oedd angen ystyried cymryd camau i atal gorfodi troi allan yn ystod y cyfnod hwnnw drwy ddefnyddio'r pwerau a nodwyd yn Neddf 1984 ar y pryd hwnnw. Fodd bynnag, mae'r sefyllfa honno wedi newid yn sgil codi'r ataliad, a'r pwysau cynyddol sy'n parhau ar wasanaethau iechyd a gwasanaethau eraill.
- 4.3 Dros gyfnod y Nadolig a chanol y gaeaf, ar adeg pan oedd y risg o drosglwyddo'r feirws yn uchel iawn, a mynediad at wasanaethau a llety amgen yn gyfyngedig, rhoddwyd Rheoliadau ar waith i sicrhau na fyddai pobl yn cael eu troi allan. O ystyried pryderon parhaus ynghylch y feirws a'r pwysau ar wasanaethau iechyd a chyhoeddus ehangach, rhoddwyd Rheoliadau pellach ar waith ym mis Ionawr 2021 i atal troi pobl allan. Daw'r Rheoliadau hynny i ben ar 31 Mawrth 2021

- 4.4 Mae'r effaith ar iechyd y cyhoedd, ac yn benodol ar fynychder a lledaeniad Covid-19, achosion o droi pobl allan a digartrefedd yn dal i fod yn bryder. Pryder arall yw'r mater o ran capasiti y mae gwasanaethau'n parhau i'w hwynebu o ganlyniad i'r pandemig, sy'n golygu bod mwy o debygolrwydd o hyd y bydd troi pobl allan yn arwain at ddigartrefedd, yn enwedig digartrefedd ar y stryd.
- 4.5 Mae digartrefedd yn rhoi pobl mewn sefyllfaoedd lle maent mewn mwy o berygl o ddal y feirws a'i drosglwyddo i eraill. Maent yn llai tebygol o allu cadw pellter cymdeithasol, hyd yn oed pan sicrhau llety arall dros dro ar eu cyfer, ac maent yn debygol o ddod i gysylltiad â llawer mwy o bobl, boed yn rheini sy'n darparu gwasanaethau cymorth i'r digartref, neu'n bobl ddigartref eraill. Os caniateir i bobl gael eu troi allan ar hyn o bryd, mae perygl y byddai hynny'n arwain at lefelau uwch o drosglwyddo'r feirws, gan danseilio ymdrechion cenedlaethol i barhau i leihau nifer yr achosion o'r feirws.
- 4.6 Gallai'r cyfyngiadau presennol ar Lefel Rhybudd 4 ei gwneud yn anoddach i'r rhai sy'n wynebu cael eu troi allan gael gafael ar wasanaethau, gan gynnwys gwasanaethau cyngor a chymorth, oherwydd y gallai sefydliadau fod ar gau neu maent yn cael eu gweithredu ar sail capasiti llai. Mae hefyd yn bosibl y byddai sicrhau llety arall yn achosi mwy o anawsterau ymarferol os yw teuluoedd a ffrindiau yn amharod i gynnig llety dros dro; mae'r pandemig wedi taflu goleuni ar faint o bobl sy'n mynd o un sofa i'r llall yn nhai ffrindiau, a'r nifer sy'n ddigartref oherwydd bod y berthynas â'u teulu a'u ffrindiau wedi chwalu o ganlyniad i'r pandemig a'r pwysau sy'n gysylltiedig â chyfyngiadau ar aelwydydd. Mewn sefyllfa lle mae pryder parhaus ynghylch trosglwyddo'r feirws yn eang yn y gymuned, ynghyd â'r pwysau ar wasanaethau cyhoeddus yn gyffredinol drwy gyfyngiadau a gynlluniwyd i leihau trosglwyddo'r feirws, mae mwy o debygolrwydd y bydd troi pobl allan o'u cartrefi yn arwain at ddigartrefedd. Mae hynny'n arbennig o wir o gofio'r pwysau sylweddol ar argaeledd llety dros dro a llety camu ymlaen ar gyfer awdurdodau lleol, gan fod y niferoedd sy'n ddigartref neu sydd dan fygythiad o ddigartrefedd yn parhau i fod yn uchel
- 4.7 Er mwyn sicrhau bod y mesurau yn parhau'n gymesur â'r risg uwch i iechyd y cyhoedd, mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod angen rhai eithriadau i'r gwaharddiad ar orfodi gorchymynion meddiant. Yr un eithriadau yw'r rhain ag a sefydlwyd ar gyfer Rheoliadau blaenorol 2021, sef, yn bennaf oll, achosion lle y bernir bod buddiannau atal niwed i drydydd partïon a gweithredu yn erbyn ymddygiad dybryd yn ddigon i fod yn drech na'r risgiau i iechyd y cyhoedd a berir gan droi allan, ond hefyd lle nad oes unrhyw risg amlwg i iechyd y cyhoedd. Yn benodol, mae'r rhain yn:
- achosion lle mae'r llys wedi'i fodloni bod y gorchymyn meddiant wedi cael ei wneud yn llwyr neu'n rhannol ar sail ymddygiad gwrthgymdeithasol; niwsans; a/neu drais domestig mewn tenantiaethau cymdeithasol; neu
 - achosion lle mae'r llys wedi'i fodloni bod yr hawliad yn un yn erbyn tresmaswyr sy'n bersonau anhysbys; neu

- achosion lle mae'r person yn yr eiddo wedi'i fodloni nad yw'r tŷ annedd wedi'i feddiannu ar yr adeg y mae yno, ac y gwneir y gorchymyn adennill meddiant yn llwyr neu'n rhannol ar sail marwolaeth y meddiannydd.

- 4.8 Wrth gymhwyso'r amgylchiadau penodedig hyn lle bydd modd gorfodi, mae Gweinidogion Cymru yn nodi y bydd ymddygiad gwrthgymdeithasol yn aml yn arwain at effaith negyddol sylweddol ar iechyd meddwl a llesiant cymdogion. Os nad oes modd troi allan ar sail ymddygiad gwrthgymdeithasol/niwsans a mellith gall landlordiaid fod mewn sefyllfa lle mae'n rhaid iddynt ailgartrefu'r cymdogion hynny yr effeithir fwyaf ar eu llesiant neu efallai y bydd preswylwyr agos yn cymryd camau eu hunain i ddod o hyd i lety newydd a symud iddo. O dan amgylchiadau eithriadol, gall unigolion sy'n agored i niwed hyd yn oed ddewis mynd yn ddigartref yn hytrach na pharhau i ddioddef ymddygiad gwrthgymdeithasol. Bydd ailgartrefu cymdogion oherwydd ymddygiad gwrthgymdeithasol a'r camau a gymerir gan y cymdogion eu hunain i ddod o hyd i gartref newydd a symud iddo amlygu'r unigolion hynny o bosibl i sefyllfaoedd lle maent yn wynebu mwy o risg o ddal ac o drosglwyddo'r feirws. Yn achos y rhai sy'n dewis mynd yn ddigartref, mae'r risgiau hynny yn debygol o fod hyd yn oed yn waeth. Gall achosion sy'n ymwneud â thresmaswyr yn aml fod yn gysylltiedig ag ymddygiad gwrthgymdeithasol hefyd.
- 4.9 Yn yr achosion hyn, gall caniatáu i orchmynion meddiant gael eu gorfodi arwain at lai o risg y caiff y feirws ei ddal a'i ledaenu na chaniatáu i'r rhai sy'n ymddwyn yn wrthgymdeithasol aros yn eu cartrefi. Er bod hyn yn golygu y bydd rhai pobl yn cael eu troi allan, bydd atal achosion o orfodi troi allan ac eithrio yn yr achosion mwyaf dybryd yn lleihau'n sylweddol nifer y gweithrediadau gorfodi yn gyffredinol.
- 4.10 Yr amgylchiad penodedig arall lle bydd modd gorfodi yw pan fydd y tenant wedi marw ac nad oes unrhyw hawl etifeddu. Yn yr achos hwn, mae'n rhaid i'r person sy'n mynd i'r tŷ annedd gymryd camau rhesymol i fodloni ei hun nad yw'r tŷ annedd wedi'i feddiannu cyn gweithredu gwrit neu warrant meddiant neu adfer neu ddanfôn hysbysiad troi allan. Mae hyn yn adlewyrchu'r ffaith nad yw meddiannu eiddo gwag yn peri unrhyw risg i iechyd y cyhoedd.

5. Ymgynghoriad

- 5.1 Ni fu modd cynnal unrhyw ymgynghoriad ar y Rheoliadau hyn ac nid oes gofyniad statudol i wneud hynny. Fodd bynnag, mae gan Lywodraeth Cymru berthynas gref â rhanddeiliaid o bob rhan o'r sector tai; mae cyrff sy'n cynrychioli landlordiaid wedi bod yn cyfrannu'n anffurfiol at y Rheoliadau hyn.

6. Aseiad Effaith Rheoleiddiol

- 6.1 Mae natur brys y Rheoliadau hyn yn golygu fu modd paratoi Aseiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i feintio. Fodd bynnag, mae'r adran ganlynol yn rhoi disgrifiad ansoddol o'r effeithiau tebygol.

Opsiynau

6.2 Ystyriwyd dau opsiwn:

Opsiwn A – Gwneud dim

Opsiwn B – Deddfu i atal y rhan fwyaf o achosion o droi allan rhag digwydd rhwng 1 Ebrill 2021 a 30 Mehefin 2021, yn amodol ar adolygiad rheolaidd.

Costau a Manteision

Opsiwn A – Gwneud dim – peidio â chymryd unrhyw gamau pellach ar ôl i'r Rheoliadau presennol ddod i ben ar 1 Ebrill 2021.

- 6.3 Er nad oes unrhyw gostau ychwanegol uniongyrchol yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn, ni fydd yn sicrhau'r fantais i iechyd y cyhoedd nac yn rheoli'r feirws fel y byddem yn ei weld drwy atal achosion o droi allan yn ystod y cyfnod hwn. O ganlyniad i'r olaf, bydd cost sylweddol o bosibl yn y tymor canolig i'r tymor hwy, o ran niwed posibl i iechyd y cyhoedd a'r effaith ar wasanaethau sy'n gorfod ymdrin â'r rhai sy'n wynebu'r risg o gael eu troi allan a mynd yn ddigartref.

Opsiwn B – adnewyddu'r rheoliadau fel bod y rhan fwyaf o achosion o droi allan yn parhau i gael eu hatal rhag digwydd rhwng 1 Ebrill 2021 a 30 Mehefin 2021, yn amodol ar adolygiad rheolaidd.

- 6.4 O dan yr opsiwn hwn, byddai rheoliadau yn parhau i atal achosion orfodi gorchymnion meddiant, oni bai bod y sail dros feddiant yn un o'r amgylchiadau penodedig lle y gellir gorfodi gorchymyn. O ganlyniad, byddai'r manteision i iechyd y cyhoedd sy'n gysylltiedig ag atal cynnydd yn nifer y bobl sy'n ddigartref ac unrhyw gynnydd cysylltiedig ym mynychder a throsglwyddiad y feirws yn cael eu gwireddu. Byddai arbediad hefyd i awdurdodau lleol a sefydliadau sy'n rhoi cymorth i unigolion sy'n wynebu'r risg o gael eu troi allan, gyda'u llwythi achosion yn lleihau dros dro, a fyddai o bosibl yn eu galluogi i gyfeirio adnoddau at feysydd eraill.

- 6.5 Nid oes unrhyw gostau gweinyddol na throsiannol amlwg yn gysylltiedig ag atal achosion o droi allan dros y cyfnod dros dro hwn. Fodd bynnag, gallai ymestyn yr amddiffyniadau hyn am gyfnod pellach olygu bod rhai tenantiaid yn cronni lefelau uwch o ôl-ddyledion rhent na fyddai'n digwydd pe na bai'r rheoliadau'n cael eu gwneud, a gall hynny yn ei dro arwain at anawsterau ariannol i rai landlordiaid yn y sector rhentu preifat – yn enwedig landlordiaid ar raddfa fach a allai ddibynnu ar eu hincwm rhent i dalu am daliadau morgais neu fel eu hunig ffynhonnell incwm. Mae Cynllun Rhybudd Cynnar Llywodraeth Cymru ar gyfer ôl-ddyledion rhent a dyledion aelwydydd eraill yn y sector rhentu preifat wedi'i roi ar waith i helpu tenantiaid i gytuno ar gynlluniau ad-dalu fforddiadwy gyda'u landlord neu eu hasiant gosod eiddo i fynd i'r afael ag ôl-ddyledion rhent a lleihau'r risg y byddant yn colli eu cartref, tra bo'r Cynllun Benthyciad Arbed Tenantiaeth yn galluogi tenantiaid yn y sector preifat i wneud cais am fenthyciad, a delir yn uniongyrchol i'r landlord neu'r asiant, ac sydd ar gael i denantiaid ar log APR o 1%, sy'n ad-daladwy dros hyd at bum mlynedd. Mae gwaith yn cael ei wneud i gynyddu ymwybyddiaeth o'r cynlluniau ymhlith landlordiaid a thenantiaid. Fodd bynnag, efallai y byddai'n rhaid i unrhyw

anawsterau ariannol y gallai landlordiaid eu hysgwyddo gael eu cydbwysu â'r gost o ran iechyd y cyhoedd, ac effeithiau caniatáu troi allan ar y gwasanaeth iechyd, awdurdodau lleol a sefydliadau eraill, lle mae risg sylweddol bod hyn yn cyfrannu at fynychder a lledaeniad y feirws.

Asesu'r Gystadleuaeth

- 6.6 Ni fu modd asesu'r gystadleuaeth yn llawn mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. Fodd bynnag, o ystyried bod terfyn amser i'w cymhwyso, mae'n annhebygol y byddant yn cael effaith niweidiol ar gystadleuaeth.

Profion Effaith Penodol

Cyfleoedd cyfartal

- 6.7 Nid yw'r Rheoliadau hyn yn gwahaniaethu yn erbyn personau sy'n rhannu unrhyw un o'r nodweddion gwarchoddedig a amlinellir yn Neddf Cydraddoldeb 2010. I'r gwrthwyneb, gall y darpariaethau a geir yn y rheoliadau fod yn fuddiol iawn i unigolion sy'n agored i niwed a allai fel arall wynebu'r risg o gael eu troi allan a'u gorfodi i ddod o hyd i lety amgen yn ystod cyfnod pan fyddai ceisio dod o hyd i lety o'r fath yn heriol iawn. Mae'r rhai sydd â nodweddion gwarchoddedig penodol o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 yn debygol o gael eu cynrychioli'n ymhlith y rhai sy'n byw yn y sector rhentu ac felly'n debygol o fod yn fwy agored i gael eu troi allan. Er bod data cadarn ar nodweddion gwarchoddedig landlordiaid yng Nghymru yn gyfyngedig², nid ydym yn ymwybodol o unrhyw oblygiadau negyddol i'r Rheoliadau a fyddai'n effeithio'n anghymesur ar bobl â nodweddion gwarchoddedig.

Hawliau plant

- 6.8 Ni nodwyd unrhyw wrthdaro â CCUHP ac ni ddisgwylir i unrhyw effeithiau negyddol ar blant na phobl ifanc godi o ganlyniad i'r Rheoliadau hyn. Ar gyfer teuluoedd sydd â phlant dibynnol, gallai parhau i atal achosion o droi allan dros dro helpu i leihau'r tarfu ar blant pan fydd cartref yn symud drwy roi mwy o amser i rieni ddod o hyd i lety amgen gerllaw, neu roi digon o amser i wneud trefniadau i symud ymhellach i ffwrdd pan fo hynny'n angenrheidiol neu'n ddymunol.

Y Gymraeg

- 6.9 Ni ddylai'r Rheoliadau hyn arwain at unrhyw effeithiau negyddol mewn perthynas â llesiant diwylliannol y Gymraeg.

Llywodraeth Leol

² Mae Rhentu Doeth Cymru yn casglu data ar nodweddion gwarchoddedig landlordiaid cofrestredig ond mae'r nifer sylweddol o'r rheini sy'n "well ganddynt beidio â dweud" mewn nifer o gategoriâu yn golygu nad yw'r data'n gwbl ddibynadwy. Am y rheswm hwnnw, nid ydym wedi gallu cynnal asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb mewn perthynas â landlordiaid.

- 6.10 Gall y Rheoliadau hyn gael effaith gadarnhaol, gyfyngedig ar awdurdodau lleol o ganlyniad i'r lleihad yn y galw am wasanaethau digartrefedd mewn argyfwng o ganlyniad i lai o achosion o droi allan.

Effeithiau economaidd

- 6.11 Fel y nodir uchod, er y byddai landlordiaid yn gallu ailfeddiannu eiddo o hyd pe bai tenant yn methu â thalu'r rhent, neu fel arall yn torri telerau ei denantiaeth, ac y byddai benthycwyr yn gallu adfeddiannu eiddo o hyd pe bai'r landlord yn methu â thalu'r morgais, mae cost ychwanegol bosibl iddynt o ganlyniad i'r oedi a achosir drwy atal troi allan dros dro. Fodd bynnag, mae natur dros dro y rheoliadau, a'r mecanweithiau cymorth y mae Llywodraeth Cymru wedi'u sefydlu, yn golygu y dylai unrhyw effaith economaidd negyddol a achosir fod yn gyfyngedig i'r cyfnod y maent yn weithredol.

Effaith ar Breifatrwydd

- 6.12 Nid yw'r Rheoliadau yn creu unrhyw ofynion newydd o ran preifatrwydd na rhannu gwybodaeth.

Prawfesur gwledig

- 6.13 Bydd y Rheoliadau yn gymwys yn yr un modd i bobl sy'n byw mewn ardaloedd gwledig a threfol. Fel y cyfryw, ni ddylai'r effeithiau – na'r manteision – fod yn wahanol rhwng y ddau.

Iechyd a Llesiant

- 6.14 Yn ogystal â'r manteision penodol i iechyd y cyhoedd a fyddai'n deillio o leihau nifer y bobl sy'n cael eu troi allan ac yn mynd yn ddigartref, dylai'r Rheoliadau hefyd gefnogi iechyd a llesiant unigolion sy'n agored i gael eu troi allan drwy roi sicrwydd na fyddant yn wynebu'r risg o gael eu troi allan nes diwedd pob cyfnod adolygu.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

- 6.15 Mae'r amddiffyniad dros dro rhag troi pobl allan drwy ymestyn y Rheoliadau hyn yn helpu i gyfrannu at gyflawni nodau llesiant, yn enwedig o ran Cymru fwy cyfartal a Chymru iachach. Mae'r pum ffordd o weithio wedi'u hymgorffori, o ran bod y cam gweithredu hwn yn un ataliol; o ran ystyried yr effaith hirdymor ar y rhai sy'n debygol o gael eu troi allan fel arall; o ran gweithredu ar y cyd â phartneriaid yn y trydydd sector, megis Shelter Cymru; o ran mabwysiadu dull integredig o ymdrin ag iechyd a thai a meysydd eraill; ac o ran cynnwys rhanddeiliaid drwy gyfarfodydd i randdeiliaid.

Effaith ar y System Gyfiawnder

- 6.16 Bydd y Rheoliadau yn effeithio ar y system gyfiawnder yn yr ystyr y byddant yn atal gweithredu gorchmynion llys. Bydd unrhyw effaith hirdymor yn dibynnu ar

ba mor hir y bydd y rheoliadau yn weithredol, ac ar nifer y Gorchmynion Adennill Meddiant a fydd yn cronni.